485. **DE TIJD.** 1848.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

ZATURDAG. 18 NOVEMBER.

AGENTEN.
Te 's Hage, Gebr. J. & H. v. LANGENHUYSEN.
Te Rotterdam, J. A. VAN BELLE.

…COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve …dags. Het abonnement voor 3 maanden is ƒ 4,50; …buitensteden ƒ 5,50; franco door het geheele Rijk. …, *Gelden*, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau …RANT.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen ƒ 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents per regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

VERKIEZINGEN.

—

AMSTERDAM, 16 November.

…ons N°. 479 hebben wij gewezen op eene ongelijke …ing van de wet op de naturalisatie in de Vriesche … Aan eenige Duitsche heeren te Dockum woonachtig …ds lange jaren daar gedomicilieerd, was geweigerd … kiezerslijsten geplaatst te worden. Vreemde… te Sneek en Bolsward daarentegen, in dezelfde …rie vallende, waren in de beide laatstgenoemde ste… toegelaten. Onze correspondent te Dockum schrijft …angaande het eerste geval het volgende:

…Art. 23 § 1 van het reglement op het bestuur der … voor deze provincie bepaalt, dat men den ouderdom …25 jaren moet hebben bereikt, dat men in het Rijk of …s Kolonien geboren zij of brieven van naturalisatie …en, of wel *bij wetduiding* voor Nederlander ge… moet worden. Binnen de stad is stemgeregtigd … inboorling der stad, of die met eene burger…er gehuwd zijnde, gedurende de laatste drie jaren, …en inboorling van het rijk of genaturaliseerd zijnde, …ende de laatste zes jaren stads-ingezeten is geweest, …orts jaarlijks in de verponding en verdere beschrevene …middelen, buiten het patentregt op den voet der …geregtigden betaalt eene som van ten minsten ..... …bedoelde heeren te Dockum waren vroeger *stemge…tigden;* waarom zijn zij dan ook geen *kiezers?* Waarom …den zij te Dockum niet even goed toegelaten als … Sneek en te Bolsward? Kan zulks in den geest …erie mildere grondwet liggen? Ongetwijfeld neen. — … men hier dan geene onregtvaardigheid gepleegd, …ijl de stedelijke regeringen van Sneek en Bolsward, … de aldaar gedomicilieerde Duitschers als stemgereg…den te beschouwen, stilzwijgend hebben erkend, dat …aan art. 8 van het burgelijk wetboek voldaan hebben, …its hun anders geene burgerschapsregten konden …den toegekend?"

Wij willen gaarne deze vragen eenigermate beant…woorden, te gereeder, daar vragen van gelijke strekking … van alle kanten toegevoegd worden. Naar onze mee…ning is het antwoord aldus:

Art. 2. van het voorloopig Kiesreglement, waarvan …sprake is, bepaalt ten aanzien van hen, die in de …den wonen, dat zij ter benoeming van één lid der 2 …mer en twee kandidaten voor de Eerste Kamer, *nood…zakelijk* (het is eene *conditio sine qua non*) de vereischten …moeten bezitten om tot *Kiezers* te kunnen worden be…noemd: dat is: Kiezers, zoo als het Reglement voor het …Bestuur in de steden dit verstaat: kiezers om leden te … voor den stedelijken Raad.

De vraag dus: wie kunnen onder de tegenwoordige Grondwet en volgens het voorloopig Kiesreglement aan…spraak maken op de bevoegdheid om mede te stemmen … de keuze voor de Staten-Generaal, hangt enkel en al…leen af van de vraag: wie kunnen volgens het Reglement … het Bestuur in de steden (reglement van 4 Januarij …1824) tot *kiezers* van den stedelijken Raad benoemd worden.

Deze laatste vraag wordt nadrukkelijk en naauwkeurig … art. 23 van gezegd Reglement beantwoord:

De hoofdvereischten daartoe zijn:

1°. Ouderdom van 25 jaren.

2°. *a* dat men binnen het Rijk of deszelfs koloniën geboren is, of:

b brieven van naturalisatie hebbe bekomen, of:

c bij wetduiding (wetsaanduiding) voor Nederlander gehouden wordt.

3°. *a* dat men inboorling zijnde der stad of met eene burger-dochter gehuwd zijnde, gedurende de laatste drie jaren stads-ingezeten is geweest, of:

b inboorling van het Rijk of genaturaliseerd, gedurende de laatste zes jaren ingezeten was.

Om echter *Stemgeregtigde* te wezen volgens meerma…len genoemd Reglement is slechts noodig;

1°. dat men gedurende het laatste jaar ingezeten der …stad is geweest en nog werkelijk is.

2°. dat men den ouderdom van 23 jaren bereikt hebbe.

Het verschil van vereischten van bevoegdheid tot *kiezer…schap* en *stemgeregtigheid* is, naar ons eerbiedig oordeel, niet genoegzaam door onzen correspondent uit Dockum in het oog gehouden. Het was geen onregt plegen, dat het verzoek der Duitschers om op de lijst te worden geplaatst der kies-bevoegden voor de nieuwe Kamers, werd van de hand gewezen. Zij konden volgens het reglement op het bestuur der steden geen *kiezers* zijn, dewijl zij vreemdelingen waren. Zij kunnen stembevoegdheid voor de stad hunner inwoning gehad hebben en steeds als stemgeregtigden zijn erkend geweest, zonder echter *in casu* stem voor de Staten-Generaal te kunnen uitbrengen.

Wat het ingeroepen art. 8 van het burgerlijk wetboek aanbelangt, zoo hebbe men in het oog te houden dat de volkomen gelijkstelling van vreemdelingen en Nederlanders, zoo als daarin voorkomt, niet op politicke, maar enkel op gewoon burgerlijke regten ziet. Van staatkundige regten kan, dunkt ons, in dit artikel geen sprake zijn. Wij zouden ons deswegens op vele goede en geachte regtsgeleerde schrijvers kunnen beroepen, ofschoon wij gaarne erkennen willen, dat deze wets-uitlegging wel eens een enkelen tegenstander ontmoet heeft; maar, voor onze overtuiging en voor die van vele anderen zonder vrucht. Men zal misschien kunnen zeggen dat de bepaling ten aanzien van vreemdelingen die in de daarbij bepaalde termen niet vallen, eene antinomie te noemen is in vergelijking beschouwd met art. 9 van de Algemeene bepalingen der Wetgeving, doch daar blijft het bij: en hoe dit ook wezen moge of uitgelegd worde — ter zake der voorgestelde vraag doet dit niets af.

Ter gelegenheid dat wij dit punt bespreken, voldoen wij gaarne aan het verzoek van vele onzer correspondenten, hun onze meening ten aanzien van art. 24 van het voorloopig kies-reglement mede te deelen. Van onderscheidene kanten wordt ons de vraag gedaan, wat er moet geschieden, indien bij het openen der stembus blijkt, dat geen der gekozen kandidaten de bij art. 23 van het voorloopig kiesreglement voorschreven volstrekte meerderheid heeft erlangd.

Het voorloopig kiesreglement bepaalt, (art. 24) dat alsdan voor iedere keuze onmiddellijk een dubbeltal zal worden opgemaakt, bestaande uit de beide personen, die het grootste aantal stemmen hebben verworven, en (*al.* 3) dat de keuze der *aanwezige* kiesgeregtigden zich bepaalt tot de op de dubbeltallen gebragte personen.

Hierover nu, over dit woord *aanwezige*, bestaat bij velen verschil van gevoelen. Sommigen willen hierdoor verstaan hebben, dat alleen die kiesgeregtigden zouden kunnen stemmen, die bij de opneming der stemmen *in loco aanwezig* zijn, en dat alzoo een zeer klein getal hier zoude decideren. Anderen beweeren, dat daardoor moet worden verstaan als *aanwezigen*, die, wier stemmen in de bus aanwezig zijn. Deze met uitsluiting van alle niet gestemd hebbende, schoon kiesgeregtigden, zouden op nieuw hunne stemmen op dit dubbeltal moeten uitbrengen.

Betreffende dit punt zijn wij van meening, dat alleen diegenen zullen kunnen overstemmen, die bij het openen der stembussen en het opmaken van het procesverbaal deswegens, tegenwoordig zijn. Dit is een groot ongerief en, vooral ten platte lande, waar men de boeren moeijelijk zal kunnen bewegen tweemalen eene reis te maken zonder eenig profijt voor zich zelven; doch volgens gezonde redenering kan het voorschrift daaromtrent gegeven, niet anders worden uitgelegd. Het is daarom raadzaam al zijne vrienden opmerkzaam te maken op het hooge belang van tegenwoordig te zijn bij het openen der stembus en bij de herstemming, wil zij, zich aan dit verzuim schuldig makende, eene vrijzinnige keuze in gevaar kunnen brengen onder te moeten doen voor een handvol tegenstanders der vrijheid en des gelijken regts.

—

Te 's Gravenhage is voor de katholijke kiesbevoegden van het zesde en zevende district der provincie Zuid-Holland eene vereeniging tot stand gebragt. Wij kunnen niet anders dan deze stichting luide en van ganscher harte toejuichen en haar verwelkomende met den liefderijksten broeder-groet, wenschen wij haar God's besten zegen toe en een overvloedigen oogst van schoone vruchten van hare bemoeijingen. Daartoe uitgenoodigd voldoen wij volgaarne aan het verzoek de acte van instelling dezer Vereeniging in onze kolommen op te nemen.

ACTE VAN INSTELLING DER VEREENIGING

DE TOEKOMST.

De Ondergeteekenden alle R. K. ingezetenen der stad 's Gravenhage en omliggende gemeenten, uitmakende het zesde en zevende kies-district der provincie Zuid-Holland.

Overwegende: dat de thans volbragte herziening der Grondwet, een gewigtigen invloed verzekert aan die Staatsburgers, welke de bevoegdheid bezitten of later zullen verkrijgen, om de Volksvertegenwoordigers, Provinciale Staats- en Gemeente-raadsleden te verkiezen, aan de welken het zal worden gegeven, om met de regering des konings, de algemeene en bijzondere Staats-wetten tot stand te brengen, de gewestelijke aangelegenheden te besturen, de plaatselijke belangen te behoeren en de staatkundige regten en vrijheden der Natie, mitsgaders het algemeen en bijzonder welzijn van den Staat, de provinciën en gemeenten, in gemeen overleg met den Koning en de Regering te bevorderen;

dat van het goed en doelmatig gebruiken van den voornoemden invloed en het uitbrengen van welberaden keuzen, het geluk en welzijn van den Staat, de provinciën en gemeenten, de bevestiging der openbare orde, rust en veiligheid, de handhaving der algemeene en bijzondere belangen der maatschappij, ja de geheele toekomst van het Vaderland afhangen;

dat het uit dien hoofde voor hen, die het met Vorst en vaderland wel meenen, aan wien hun eigen heil, het welzijn van hunne medeburgers, van hunne huisgezinnen en kinderen ter harte gaat en die niet onverschillig zijn voor den bloei van alle zoo wel godsdienstige, als zedelijke en stoffelijke belangen der Natie, eene gewetenszaak, eene dure verpligting is, om door alle geoorloofde middelen, ijverig mede te werken ter verzekering van eenen goeden uitslag der verkiezingen, waartoe zij eerlang en achtervolgens in de toekomst zullen geroepen worden;

dat de bestgemeende en welgezindste pogingen, om de staatsburgerlijke verpligtingen in deze te vervullen, geene gewenschte vruchten kunnen opleveren, wanneer de Kiesbevoegden den gulden spreuk onzer Vaderen: »*Eendragt maakt magt,*" uit het oog verliezende, zich, door eigene inzigten, personele belangen, of wat dies meer zij, laten geleiden, en alzoo, in plaats van eenstemmigheid te bevorderen, verdeeldheid stichten, waaruit alleen kwaadgezinden kunnen voordeel trekken en onberekenbare nadeelen voor het algemeen belang moeten geboren worden;

dat, zoo immer, het vooral thans van het grooste belang is, om zich door eendragt die sterkte te geven, welke vereischt wordt, om van de aan alle gelijkelijk toegekende grondwettige regten en vrijheden hun wettig aandeel te doen verzekeren;

dat die eendragt, bij goed beleid en wijze voorzigheid niet beter kan bevorderd, aangekweekt en onderhouden worden, dan door het vormen van eene vereeniging, zamengesteld uit al de kiesbevoegden, die der katholijke belangen op het staatkundig terrein ter harte gaan en ter goeder trouw genegen zijn, om zonder aan andersgezinden nadeel te berokkenen, veel minder eenig onregt of onbillijkheid aan te doen, door eene gemeenschappelijke zamenwerking en aansluiting met andere gezindheden het algemeen belang, waarin dat van de katholijke staatsburgers evenzeer besloten ligt, onpartijdig, naar regt en billijkheid te helpen bevorderen en verzekeren;

Verklaren: dien ten gevolge, met het zoo even vermeld doel voor oogen, uit diep besef van burgerpligt, zich uit vrijen wil en ter goeder trouw, te vereenigen en zulks onder de navolgende bepalingen en verpligtingen:

Art. 1. Deze vereeniging zal voeren den naam van *De Toekomst.*

Art. 2. Zij zal bestaan uit alle daartoe genegen Roomsch Katholijke Kiesbevoegden, welke tot het zesde en zevende Kiesdistrict der provincie Zuidholland behooren; zullende zij zich: door de onderteekening dezer, tot de aanvaarding van het lidmaatschap dezer Vereeniging verbinden.

Art. 3. Het bepaalde doel zal zijn, om door eendragtige zamenwerking, goede keuzen der vertegenwoordigers, zoo in de Kamer der Staten Generaal, als in de Staten

Provinciaal en in de Gemeenteraden, te helpen bevorderen; mitsgaders om de grondwettige regten en vrijheden in het algemeen, en die, waarbij de belangen der Katholijken meer bepaaldelijk mogten betrokken zijn, in het bijzonder, door eensgezinde pogingen, zooveel der Vereeniging doenbaar is, te helpen behoeden tegen alle onwettige inbreuk of verkorting.

Art. 4. De Vereeniging neemt als hare staatkundige beginselen aan die, welke vervat zijn in het volgende

PROGRAMMA.

»Vrijheid voor allen in alles.

»Onpartijdige bedeeling van regt en vrijheid aan allen.

»Bloei en ontwikkeling onzer grondwettige instellingen, vooral bevorderd door de wetten, welke de nieuwe, daarin opgenomen milde beginselen, zullen moeten organiseren.

»Innige en onwankelbare gehechtheid en trouw aan het constitutioneel koningschap, aan onze geëerbiedigen Koning Willem II en zijn stamhuis; vertrouwen en medewerking aan de Regering, die den Vorst zal schragen in de moeijelijke en gewigtige taak van de vestiging en het geluk des vaderlands en der Natie.

»Onveranderlijke en onkreukbare gehechtheid aan wet, orde, rust, en wettige overheid en handhaving derzelve.

»Bevordering van hetgeen, als uitvloeisel der grondwettige verandering, zoo vurig door de Natie verlangd en gewenscht wordt, namelijk: Bezuiniging door vereenvoudiging, zoo in de aangelegenheden des Lands als in die van Stad en Gewest.

»Leiding der publieke opinie, zoo door voorbeeld als door billijken en regtmatigen invloed, tot ontwikkeling en bevordering van burgerdeugden."

Art. 5. »Ieder Lid der Vereeniging neemt de verpligting op zich om, voor zooveel in hem is, het doel en de beginselen der Vereeniging, mitsgaders hare uitbreiding en bestendiging, te bevorderen, daartoe, ieder in zijnen kring, bij zijne mede-kiezers ijverig werkzaam te zijn, door wettige en zedelijk geoorloofde middelen; voorts geene met het doel en het streven dezer Vereeniging strijdige verbindtenissen aan te gaan en dus ook zijn stem als Kiezer in de Kiesvergaderingen niet te geven aan andere kandidaten, dan diegenen welke, na voorafgaand overleg, door de meerderheid dezer Vereeniging, zijn goedgestemd en die, dien ten gevolge, door de zorg van het Commité en de tusschenkomst van commissarissen schriftelijk of bij gedrukt berigt, aan de leden, ten bekwamen tijde zullen worden bekend gemaakt.

Art. 6. Er zal later, nadat de Vereeniging door eene talrijke toetreding eene grootere uitbreiding heeft verkregen, een behoorlijk Reglement worden ontworpen en aan de goedstemming der leden onderworpen worden; zullende de hoofdbestanddeelen van dat Reglement de strekking hebben:

1°. Om de Vereeniging een goed ingerigt, krachtig gevormd, behoorlijk zamenhangend, doelmatig werkend en vooral eenstemmig blijvend ligchaam te doen zijn.

2°. Om een ordelijk bestuur aan dat ligchaam te geven; bestaande in een algemeen Comité, dat uit eenen Voorzitter, Commissarissen, Secretaris en Penningmeester zamengesteld zal worden.

3°. Om het Commité, als middelpunt van eenheid, te doen dienen, ten einde het ligchaam als hoofdorgaan te leiden, te vertegenwoordigen, in gemeenschap te brengen, of betrekkingen aan te knoopen met andere staatkundige Vereenigingen, wier doel en strekking nuttig, goed en heilzaam ter bevordering van het algemeen belang mogten wezen, of de belangen en inzigten dezer vereeniging kunnen en willen behulpzaam zijn.

4°. Om onder-afdeelingen te vormen, aan wier hoofd één der Commissarissen zal staan, door wier tusschenkomst de gemeenschap van de leden dier onder-afdeelingen met het Comité zal onderhouden worden en die wijders de tolken van die leden op de Vergaderingen en bijeenkomsten zullen zijn, voor het geval dat de leden zich in persoon verhinderd vinden.

5°. Om door gepaste middelen het staatsburgerlijk leven, in den geest der Vereeniging, bij de leden wakker te houden, alle verflaauwingen van ijver en medewerking te voorkomen, de toeneming der eensgezindheid en alle andere, het doel der Vereeniging bevorderlijke eigenschappen te begunstigen; en:

6°. Om op geschikte tijden en plaatsen de gelegenheid te openen tot het houden van Vergaderingen of bijeenkomsten, ter overweging van maatregelen; het nemen van besluiten, het doen van verkiezingen.

Aldus doende, enz.

In de districten Naarden en Purmerend schijnt Mr. W. J. C. van Hasselt mede eene groote meerderheid te zullen verkrijgen.

Wij vernemen dat voor het kiesdistrict Zalt-Bommel een aantal stemmen zich begint te verklaren voor den echt liberalen heer Mr. J. C. van Heusden Jz. Vice-president in het provinciaal Geregtshof van Noord-Braband te 's Bosch, als kandidaat voor de Tweede Kamer.

Wij worden door eenige regtzinnige, belangstellende kiezers uit het kiesdistrict Eindhoven verzocht te melden, dat zij de aandacht van alle kiesgeregtigden in hun district nadrukkelijk wenschen gevestigd te hebben op den heer Johan van Roij, Burgermeester te St. Oedenrode, als kandidaat voor de Tweede Kamer.

Men schrijft ons uit Utrecht.

In de voorloopige kiesvergadering 14 November. alhier gehouden was men overeen gekomen tusschen de katholijken en liberale protestanten om den heer Goltstein als eersten kandidaat voor de tweede kamer, en den heer Bosch als eersten kandidaat voor de eerste kamer te benoemen. Van achteren is het gebleken dat de katholijke kiezers het eerlijkst hun woord hebben gehouden, want de heer Goltstein is werkelijk als *eerste*, de heer Bosch daarentegen slechts als *vierde* kandidaat gekozen. — Het staat nu te bezien of de katholijken nog langer aan hun gegeven woord gebonden blijven, nu de overeenkomst door de andere partij *facto* verbroken is!

Uit Kampen wordt ons den afloop gemeld der den 11 dezer aldaar gehouden vergadering van kiesgeregtigden. De vergadering was vrij talrijk en werd geopend met eene hartelijke toespraak van den heer van Stoetwegen. Uit de voorgestelde kandidaten voor de Eerste Kamer, t. w. de heeren Roessink Udink, R. van Romunde, G. Schimmelpenninck Wz, W. J. A. van Royen, en Cost Jordens werden de beide eerstgenoemde bij acclamatie aangenomen als kandidaten voor dit district.

Uit een ander berigt van dezelfde plaats vernemen wij, dat de Heer Duymaar van Twist ook bij de katholijke kiesgeregtigden vrij wat bijval zoude vinden, wanneer zij omtrent zijne begrippen wegens godsdienst en onderwijs, verdraagzaamheid enz. voldoende inlichting mogten erlangen.

»De heer Roesink Udink, zoo schrijft men ons, is een man van echt vrijzinnige begrippen en veel omvattende kennis, regtschapen en met den geest van vooruitgang bezield. Lange jaren toonde hij, in de behandeling der gewestelijke belangen, zijn zucht tot verbeteringen en bezuinigingen. Overigens is hij in de kracht van zijn leven, en onvermoeid werkzaam."

Men schrijft ons uit Breda 16 Nov.

Heden avond heeft de Kiezers-societeit de kandidaten benoemd voor de Tweede Kamer, en kwamen vooral in aanmerking Mr. L. D. Storm, Mr. F. Jespers voor de Tweede Kamer.

Voor de Eerste Kamer J. H. van Mierloo, Nahuijs van Burgst, Mr. Ch. Cuijpers en H. P. van den Dries, deze laatste met algemeene stemmen.

Mr. L. D. Storm is ook heden voor Zevenbergen geproclameerd, zoo ook Mr. F. Jespers.

Op eene den 15den dezer te Alkmaar gehoudene vergadering ten gevolge der oproeping van Mr. P. A. de Lange werden eenige kandidaten voor de Tweede Kamer voorgesteld, waarvan de meeste stemmen verwierven de heeren J. T. Koorn Jr., Mr. C. van Forcest, en S. A. de Moraaz. Eene nadere vergadering is bepaald op 20 dezer, als wanneer tevens zal worden gestemd over kandidaten voor de Eerste Kamer.

's GRAVENHAGE, 16 November. Heden morgen ten elf ure is er aan Z. M, paleis een kabinetsraad gehouden.

— Naar men verneemt zullen de nieuwe Kamers, welke in het begin der maand December kunnen zamengesteld zijn, niet dan in den aanvang van het volgende jaar worden bijeengeroepen; zullende de bestaande Kamers in de eerste helft der maand December worden opgeroepen ter afdoening van eenige nog hangende onderwerpen en welligt tot behandeling van eenige nieuwe van regeringswege in te dienen voorstellen.

VERSLAG *van den raad der tijdelijke ministers aan Z. M. den Koning.*

SIRE!

Nadat het groote werk der grondwets-herziening was ten einde gebragt, behaagde het Uwe Majesteit, het tijdelijk ministerie met de gewigtvolle taak te belasten, de grondslagen aan te wijzen, welke door vereenvoudiging onzer staats-instellingen, tot besparing van uitgaven, dat is tot bezuiniging, leiden kunnen, en alzoo voor te bereiden de uitvoering van het programma, dat, met voorkennis van Uwe Majesteit, op den 13 Mei dezes jaars aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal werd voorgelegd.

Gewigtig voorzeker was deze aan ons opgelegde taak, want, moesten wij met het oog op de geldmiddelen van den Staat, het stelsel van bezuiniging ten uiterste trachten door te voeren, wij mogten dit echter niet met overschrijding der grenzen, door het staatsbelang aangewezen; wij moesten die bezuiniging met dat belang in overeenstemming trachten te brengen.

Wij hebben dan al dadelijk, Sire! ons tot een naauwkeurig onderzoek begeven van alle de hoofdstukken der staatsbegrooting, alle de instellingen daarin voorkomende met ernst overwogen, behoudens hetgeen onmisbaar scheen, vereenvoudigd wat ons daarvoor vatbaar voorkwam, weggelaten wat kon worden gemist, en nu, aan het einde van dat onderzoek genaderd, nemen wij eerbiedig de vrijheid, Uwe Majesteit de slotsom onzer overwegingen bekend te maken.

Vooraf moeten wij opmerken, dat alle de bezuinigingen welke wij bedoelen, niet op eens zullen kunnen worden verkregen: ze moeten toch het gevolg van vereenvoudigingen worden. Die vereenvoudigingen zullen gedeeltelijk dadelijk kunnen worden ingevoerd, maar gedeeltelijk ook het onderwerp moeten worden van wettelijke regeling; in beide gevallen zullen zich niet alle de voordeelige gevolgen onmiddellijk doen gevoelen, maar toch zich allengskens meer en meer ontwikkelen en openbaren.

Wij hebben, gelijk gezegd is, bij dit onderzoek genomen den leiddraad, door de staatsbegrooting aan de hand gegeven, en hebben ons voorgesteld, dezelfde orde bij dit verslag in acht te nemen, na echter een hoogst belangrijk punt op den voorgrond geplaatst en afzonderlijk behandeld te hebben, namelijk de vraag betreffende het getal en den omvang der ministeriele departementen.

De vraag heeft zich al dadelijk voorgedaan, of al de bestaande departementen van algemeen bestuur behooren te blijven bestaan, en zóó te bestaan, als zij thans zijn ingerigt, of meer bepaald, of de beide departementen der Eeredienst dan niet zullen in stand gehouden worden?

Wij hebben met den meesten ernst deze vraag overwogen, en het was niet dan na rijp overleg, dat wij tot het resultaat zijn gekomen, die vraag bevestigend te beantwoorden.

Een getal van negen ministers moge in een klein land overdreven schijnen, het zal toch wel niet te ontkennen zijn, dat vele werkzaamheden niet zijn afhankelijk van de meerdere of mindere uitgestrektheid en dat verschillende departementen schier hetzelfde te verrigten hebben, ofschoon ook de grenzen des Rijks minder uitgestrekt zijn.

De suppressie van het ministerie van Justitie is meermalen ter sprake gebragt, maar ons minder doelmatig voorgekomen, en in de tegenwoordige omstandigheden geenszins aan te raden. Wij meenen Uwe Majesteit te mogen wijzen, behalve op het belang eener goede politie, waarvan de minister van Justitie het hoofd is, op de menigvuldige werkzaamheden, door het hoofd van dat departement te verrigten. Het zal toch noodig zijn de geheele organisatie der regterlijke magt te herzien en te gelijker tijd de Wetboeken van Burgerlijke Regtsvordering en van Strafvordering, terwijl ook het Wetboek van Strafregt nog moet daargesteld worden, om niet te gewagen van het zoo belangrijk en veel omvattend beheer der gevangenissen, en van zoo vele te ontwerpen wetten, noodzakelijke uitvloeisels der gewijzigde Grondwet, terwijl het voor het ministerie bijna onmisbaar mag worden geacht, ten allen tijde eenen regtsgeleerde ex professo in zijn midden te bezitten.

Meer bepaaldelijk is overwogen, de al of niet noodzakelijkheid van het behoud der twee ministerien voor de Eeredienst, maar ook ten aanzien dezer departementen durven wij Uwe Majesteit de suppressie niet aan te raden. De veelvuldige werkzaamheden daaraan verbonden, en welke niet zelden te gewigtig worden geacht, souden dan bij andere departementen gevoegd behooren te worden; beiden te vereenigen, of ze te zamen bij een en hetzelfde departement te voegen, achten wij in het belang der rust in den Staat en der zoo wenschelijke verdraagzaamheid tusschen de belijders der onderscheidene godsdienstige gezindheden onmogelijk; dit toch zoude groote opwekken den naijver en het mistrouwen van de leden dat kerkgenootschap dat zich in het hoofd van het departement niet vond vertegenwoordigd, en worden deze departementen bij twee anderen gevoegd, dan ontstaat de mogelijkheid, dat Uwe Majesteit, uithoofde dezer zelfde consideratien, bijna gebonden zoude zijn, telkens aan het hoofd van het eene departement eenen roomsch-katholijken, aan het hoofd van het andere eenen protestantschen minister te plaatsen. Voorts doet zich de vraag voor, bij welke departementen zouden de Eerediensten alzoo te voegen zijn, en het antwoord zoude wel niet anders kunnen worden dan, bij Justitie en bij Binnenlandsche Zaken; maar dit laatste departement is, gelijk aan Uwe Majesteit volledig bekend zal zijn, met zoovele en velerhande werkzaamheden belast, dat het eerder zoude zijn aan te raden, daarvan iets af te nemen, dan wel den omvang nog te vergrooten. Voorts, en dit is eene niet minder afdoende reden voor het behoud, er zoude door deze afschaffing weinig worden bezuinigd. Het ambtelijk personeel van beide departementen is zoo gering, dat er weinig te verminderen zoude zijn, en dat schier alleen zoude zijn uit te winnen de tractementen van twee ministers, ad ƒ 8000 ieder, alzoo ƒ 16,000, maar deze som zoude toch moeten verminderd worden met de bezoldiging van twee directeuren, die men aan het hoofd van ieder der alsdan gesupprimeerde ministeriele departementen te plaatsen, welke ambtenaren minstens de helft der belooning souden moeten genieten; en voor deze geringe besparing zoude men:

1°. Den raad van ministers van twee leden berooven, iets, dat niet is aan te raden, vooral niet in een oogenblik, waarin het parlementaire veld voor de ministers hier te lande aanmerkelijk zal worden uitgebreid door meer talrijke, levendige en meer beweegbare Kamers, door de openbaarheid vooral der beraadslagingen der Eerste Kamer, en door de veelvuldige te vervaardigen en te verdedigen wetten, welke de onvermijdelijke uitvloeisels van de herziening der Grondwet zijn zullen;

2°. Het ministerie van binnenlandsche zaken zoodanig met werk overladen, dat, of de openbare belangen daarbij schade zouden lijden, of wel, dat men, na korten tijd, genoodzaakt zoude zijn, een nieuw departement op te rigten, hetgeen welligt tot vermeerdering van uitgaven strekken zoude, en

3°. Het godsdienstige gevoel van velen in den lande schokken, de verdeeldheid, in plaats van de staatkundige verbroedering tusschen twee gezindheden aankweeken, daardoor van der vruchten verliezen, welke de herziening der Grondwet ook ten aanzien der godsdienstige verdraagzaamheid, schijnt te beloven.

Om alle bovenstaande redenen is de Raad van Ministers eenparig van oordeel Uwe Majesteit te moeten adviseren tot het behoud der inrigting van de onderscheidene departementen, op den bestaanden voet.

Alsnu overgaande tot de behandeling der onderscheidene

stukken van de staatsbegrooting, beginnen wij dit ons verslag met IIde, omdat het Iste hoofdstuk, sommen bevattende bij de Grondwet geregeld, niet valt in de termen van dit onderzoek.

HOOFDSTUK II. *Hooge Collegien van Staat en het Kabinet des Konings.*

Bij de behandeling der thans gewijzigde Grondwet, is het voortdurend bestaan van den Raad van State ernstig ter sprake gekomen, en vereenvoudiging van de inrigting van dat staatsligchaam is als het ware de eenige voorwaarde van zijn behoud geworden, gelijk dan ook door de Regering zoodanige vereenvoudiging aan de Staten-Generaal in enkelen en dubbelen getale is toegezegd geworden. Het is dan ook onze volkomene overtuiging, dat de Raad van State met minder personeel zeer goed zal kunnen voldoen aan de verwachtingen, welke zijne instandhouding deden aanraden, en wij nemen alzoo de vrijheid Uwe Majesteit voor te stellen, dat collegie in te rigten als volgt:

1 vice-president ad	*f* 8,000
6 leden ad *f* 5,000 ieder	30,000
1 secretaris	3,500
1 referendaris	2,000
1 commies	1,350
1 klerk	870
2 boden (kamerbewaarder en bode)	1,500
aan schrijfloonen	130
	f 47,350

De tegenwoordige inrigting op de staatsbegrooting uitgetrokken ter somma van *f* 86,112, zoude hierop eene besparing te verkrijgen zijn van *f* 38,762

In de orde van behandeling volgt de Algemeene Rekenkamer. Wij gelooven, Sire! dat, zonder dat de contrôle en het toezigt van dit zoo nuttig en noodzakelijk ligchaam zoude behoeven te verminderen, het getal der leden op vijf, in plaats van op zeven, zoude kunnen worden bepaald, nadat de wet op den werkkring der Rekenkamer regelende, zal zijn tot stand gebragt; de vermindering van twee leden zal eene besparing van *f* 8000 ten gevolge hebben.

Op dit hoofdstuk blijft thans alleen nog ter vermelding over de Kanselarij der beide Orden. Ofschoon de kosten dezer instelling wel niet zoo aanzienlijk zijn te noemen, zoo zouden wij nogtans van oordeel zijn, dat ze geheel kon worden gemist, bijaldien Uwe Majesteit mogt goedvinden deze instelling als een op zich zelf staand collegie te supprimeren, en te voegen bij het departement van Buitenlandsche Zaken, ten gevolge waarvan de Minister von dat departement tevens de functiën van Kanselier der beide Orden zoude waarnemen; dit zoude eene besparing aanbrengen van *f* 5850.

Op dit IIde hoofdstuk nemen wij alzoo de vrijheid Uwe Majesteit voor te stellen, goed te keuren de navolgende bezuinigingen, als: ten aanzien van

den Raad van State	*f* 38,762
de Algemeene Rekenkamer	„ 8,000
de Kanselarij der beide Orden	„ 5,850
	f 52,612

HOOFDSTUK III. *Buitenlandsche Zaken.*

Op de begrooting van het departement van Buitenlandsche Zaken komen twee posten voor, welke steeds de bijzondere aandacht getrokken hebben, bij de beoordeeling dier begrooting, te weten: de bezoldigingen van de gezantschappen en die der consulaten, welke te zamen meer dan 2/3 der bedoelde begrooting bedragen.

Bij het onderzoek der uitgaven van het departement van Buitenlandsche Zaken, zal men zich voor het tegenwoordige bepalen tot de beide evengemelde posten, als zijnde de eenige welke voor alsnog stof tot vereenvoudiging en bezuiniging aanbieden.

Wat de kosten der gezantschappen betreft, voor welke eene som van *f* 301,610 voor 1849 op de begrooting staat uitgetrokken, zoo moet worden opgemerkt, dat die som niet besteed wordt om noodelooze vertooning buiten 's lands te maken, maar voor de Nederlandsche belangen, welke onwedersprekelijk bevorderd worden door eene goede verstandhouding en het onderhouden van vriendschapsbetrekkingen met andere mogendheden, en ook door het dadelijk voorstaan en de handhaving der regten van Nederlanders in den vreemde, en wijders, dat de gezanten belast zijn met aanzienlijke bureau-kosten en inwoning en tafel te verleenen aan hunne secretarissen.

Hoezeer bekwaamheid, meer dan rang, aan den diplomatieken ambtenaar altijd en overal eenen belangrijken en duurzamen invloed verzekeren zal, valt het niet te ontkennen, dat de rang, welken men aan zijne zending verbindt, altijd een betrekkelijk vereischte is, betrekkelijk vooral tot het minder of meer hooge standpunt der mogendheid tot welke hij gezonden wordt, en het is uit dien hoofde raadzaam, dat er missien van den 2den rang blijven bestaan bij de grootere mogendheden, te weten: Engeland, Frankrijk, Oostenrijk, Pruissen en Rusland, zoolang geene staatkundige of andere omstandigheden eene afwijking daarvan noodzakelijk mogten maken. Ook vermeent men, dat de meer bijzondere betrekkingen waarin Nederland staat met Belgie, en vooral het belang in het behoud eener goede nabuurschap, ten gevolge waarvan er zich steeds menigvuldige werkzaamheden, en niet zelden moeijelijke aangelegenheden voordoen, het noodig maken, dat ook aldaar onze belangen door een Minister van den 2den rang, of gezant, worden behartigd; terwijl, immers voor het tegenwoordige, een gezant bij den Duitschen Rijksbestuurder onvermijdelijk te achten is.

Wat den voet van betaling dier gezantschappen betreft, zoo heeft, in aanmerking nemende de dringende noodzakelijkheid der inkrimping van de staatsuitgaven, voorgekomen, dat de tractementen der hieronder genoemde gezanten eene vermindering zouden kunnen ondergaan, te weten:

dat van den gezant in Belgie,	van	*f* 1,000.00
„ Engeland,	„	„ 4,000.00
„ Frankrijk,	„	„ 10,000.00
„ Oostenrijk,	„	„ 7,000.00
„ Pruissen,	„	„ 7,000.00
„ Rusland,	„	„ 1,000.00

Terwijl het daarentegen staatkundig te achten is, dat het tractement van den gezant te Frankfurt, hetwelk slechts *f* 8000 bedraagt, vermeerderd worde met *f* 2000.

Daar verder de hierboven van Baden en van Wurtemberg, ten gevolge der staatkundige gebeurtenissen in Duitschland, hunne missien bij het hof der Nederlanden hebben ingetrokken, zoo kunnen ook voegzaam de Nederlandsche ministers-residenten te Mannheim en te Stuttgart worden teruggeroepen.

Wat betreft de overige legatien, te weten: in Amerika, in Denemarken en Zweden en Noorwegen, in Hannover en bij de Hanzesteden, bij de Ottomannische Porte, te Rome en in Sardinië, in Spanje en Portugal; ofschoon het meerendeel der diplomatieke ambtenaren, door welke deze missien vervuld worden, geaccrediteerd zijn met den rang van gezanten, en anderen met dien van minister-resident, terwijl die in Amerika alleen den titel heeft van zaakgelastigde, zoo genieten zij echter geene hoogere bezoldiging, dan aan een zaakgelastigde zoude behooren toegelegd te worden, en er zoude dus niet alleen geen voordeel in gelegen zijn, wanneer men die gezanten en ministers-residenten wilde doen vervangen door zaakgelastigden, maar daaruit zoude werkelijk een nadeel ontstaan, dewijl de billijkheid toch zoude vorderen, dat aan die teruggeroepen ambtenaren een behoorlijk non-activiteits-tractement wierd toegelegd; weshalve het wel geene overweging zal verdienen, om in deze legatien eene verandering te brengen. Om die reden ook, acht men het tegenwoordig oogenblik niet geschikt voor eene weder-afscheiding der vroeger bijeengevoegde missien, hoe wenschelijk zulks overigens ook zijn zoude.

Alleen vermeent men, dat het tractement van den gezant te Rome op *f* 1000 minder zoude kunnen gesteld worden. Aan meerdere vermindering kan wel niet gedacht worden, wanneer men aanmerkt, dat de gezant te Rome Nederland vertegenwoordigt bij de meeste Italiaansche Staten.

De besparingen, welke alzoo op de kosten der gezantschappen voor het tegenwoordige te verkrijgen zouden zijn, bepalen zich tot de volgende, door de intrekking der missien, in

Baden		*f* 8,000
Wurtemberg en Beijeren		„ 9,000
door vermindering der jaarwedden van de gezanten		
in Belgie		„ 1,000
„ Engeland		„ 4,000
„ Frankrijk		„ 10,000
„ Oostenrijk		„ 7,000
„ Pruissen		„ 7,000
„ Rusland		„ 1,000
te Rome		„ 1,000
		f 48,000
waarvan echter moet worden afgetrokken:		
vermeerdering van het tractement van den gezant te Frankfort	*f* 2,000	
non-activiteits-tractementen van de terug te roepen ministers-residenten te Mannheim en te Stuttgart, elk *f* 3,000	6,000	
		8,000
blijft		*f* 40,000

Wat nu aangaat de consulaten, waarvan de kosten, zoo als die over 1840 zijn uitgetrokken, vermeld zijn in de hierbij overgelegde opgave n°. 2, zoo zijn de kamers van koophandel uitgenoodigd, hun gevoelen te doen kennen met opzigt der mindere of meerdere belangrijkheid voor den handel, van de consulaten op de Barbarijsche kust en te Caraccas.

Terwijl men die berigten is wachtende, ten einde in overweging te nemen, of die consulaten al dan niet zullen behooren te blijven bestaan, heeft men intusschen nagegaan, welke besparingen, onafhankelijk van dat gevoelen, zouden kunnen verkregen worden. Men is van meening, dat zoude kunnen verminderd worden:

het tractement van den consul-generaal te Rio Janeiro, met		*f* 1,000
dat van den consul-generaal te Caraccas, ingeval het raadzaam wordt geoordeeld, dat consulaat-generaal te behouden, met		1,000
dat van den consul-generaal in Egypte, met		1,000
de kosten van het consulaat-generaal te Smyrna, door vereenvoudiging van het personeel, met		2,000
de kosten van het consulaat-generaal in Marocco en van het consulaat te Tunis, wanneer die ook zullen blijven bestaan, door afschaffing der kleine geschenken, bekend onder den naam van spendatie-gelden:		
Marocco		3,500
Tunis		2,500
(zullende de spendatie-gelden, aan den consul-generaal te Tripoli toegekend, kunnen worden gevoegd bij het tractement van dien consul, hetwelk daardoor zal gebragt worden op het matig bedrag van *f* 3,000,00;)		
en dat voorts zal kunnen worden ingetrokken het tractement van den consul te Elzeneur		200
en dat van den consul te Teneriffe		3,000
te zamen		*f* 14,200
Waarvan evenwel moet worden afgetrokken:		
Non-activiteits-tractement van den consul te Teneriffe	*f* 1500	
en dat van de buiten dienst te stellen ambtenaren van het consulaat-generaal te Smyrna	1,500	
		3,000
Blijft		*f* 11,200

Besparingen op de gezantschappen	*f* 40,000
Idem op de consulaten	11,200
	f 51,200

Welke som bijna een tiende gedeelte bedraagt der geheele begrooting van het departement, waarbij echter behoort te worden opgemerkt, dat het tractement van den consul-generaal te Londen, dat tot dusverre is gebragt ten laste der *f* 400,000 voor onvoorziene uitgaven, voor het vervolg op de begrooting van dit departement zal behooren voor te komen.

HOOFDSTUK IV. *Justitie.*

De kosten der regterlijke magt, zoo als die in 1838 is zamengesteld, bedragen de belangrijke som van *f* 1,132,100. Onder deze som is nog niet begrepen de militaire regtsbedeeling, noch de geregtskosten. Door deze som worden alleen gedekt de uitgaven voor den Hoogen Raad, de provinciale geregtshoven, de regtbanken en de kanton-geregten. Uitzuiniging op deze belangrijke uitgaven is met geene mogelijkheid te verkrijgen, dan door eene verandering in het geheele *raderwerk* der regterlijke instellingen. Hier, gelijk elders, kan alleen door vereenvoudiging der *machinerie* eene aanzienlijke bezuiniging worden verkregen. De bezuiniging is thans niet alleen wenschelijk, maar zij is eene noodzakelijkheid geworden. Ook dan, wanneer de tegenwoordige instellingen rijk waren geweest in groote uitkomsten, zoude men er nog op bedacht moeten zijn, om op de eene of andere wijze de kosten derzelve te verminderen. Maar thans vooral, nu de ondervinding heeft geleerd, dat de nieuwe instellingen geenszins bevorderen de spoedige afdoening van strafzaken, en in het burgerlijke de kosten der regtsgedingen bijna, in vergelijking van vroeger tijd, zijn verdubbeld, is het pligt handen aan het werk te slaan, en zonder aanzien van personen zoodanige nieuwe instellingen te beramen, als voldoen aan de behoeften der maatschappij. Die behoeften zijn:

in het lijfstraffelijke, eene spoedige afdoening van zaken, zoo digt mogelijk bij de plaats waar het misdrijf is gepleegd;

in burgerlijke zaken, eene eenvoudige, weinig kostbare behandeling, behoudens een tweede onderzoek, ten einde de dwalingen, welke bij het eerste, òf door de twistende partijen, òf door den regter mogten zijn gepleegd, te doen herstellen.

De Grondwet laat de zamenstelling der regterlijke magt bijna geheel aan den wetgever over. Zij schrijft alleen gebiedend voor, dat er een Hooge Raad moet bestaan, welke, buiten de beoordeeling van eenige bepaalde regtsgedingen, bij de Grondwet zelve aangewezen, het toezigt moet hebben op den geregelden loop en de afdoening van regtsgedingen, op het nakomen der wetten bij alle regterlijke collegien; en welke Raad de handelingen, beschikkingen en vonnissen dier collegien kan vernietigen, volgens de bepalingen, daaromtrent door de wet te maken.

Al wat verder de zamenstelling der regterlijke magt aangaat, kan door de wet worden geregeld.

Thans heeft men onder den Hoogen Raad geplaatst drie graden van jurisdictie, hoven, regtbanken en kanton-geregten. Geene merkelijke bezuiniging, noch voor den Staat, noch voor de twistende partijen, is denkbaar, dan door een dezer graden uit de regterlijke zamenstelling te ligten, en de andere zoodanig in verband te brengen, te herzien en te wijzigen, dat voldaan wordt aan de behoefte eener meer spoedige afdoening der strafzaken en eener min kostbare afdoening der burgerlijke regtsgedingen.

Deze uitkomsten zijn te verkrijgen door de suppressie der elf provinciale geregtshoven, de bijeenvoeging van sommige regtbanken en de uitbreiding van het territoriaal regtsgebied der overgeblevene en van het materieel regtsgebied der kanton-geregten.

Tot eene proeve hiervan kan dienen de vaststelling der navolgende beginselen:

De kanton-regters, om met den eersten trap te beginnen, zullen regt doen in alle personele burgerlijke actien, zonder hooger beroep, tot eene som van vijftig of honderd gulden, even als in alle possessoire actien.

Zij zullen voorts regt spreken ter eerster instantie, behoudens appel aan de regtbank waaronder zij ressorteren, over alle personele actien de som van vier honderd gulden niet te boven gaande.

Zij spreken verder regt, onder adsumtie van den griffier, in alle strafzaken, waarop geene langere gevangenis dan van een of twee maanden is gesteld, of waarin de boete niet meer dan uiterlijk twee, drie of vier honderd gulden bedraagt. Van de gewijsden in strafzaken kan geen appel, maar alleen cassatie worden toegelaten. Het is inderdaad eene ongerijmdheid, dat thans in correctionele en politie-zaken appel en later nog beroep in cassatie van het vonnis in appel gewezen bestaan, terwijl in criminele zaken, wanneer het geldt eene onuitwischbare vlek, en zelfs het leven der beschuldigden, geen appel, maar alleen cassatie wordt toegelaten. Er valt inderdaad niet te twisten over de al of niet wenschelijkheid van het appel in alle strafzaken. Het is onmogelijk hetzelve algemeen toe te staan; en daaruit volgt van zelf, dat het evenzeer bij geringere straffen, als bij grootere moet gemist worden. De zekerheid voor den beschuldigde dient gevonden te worden in eene gunstige beslissing ten zijne voordeele, zoodra er twijfel bestaat. Deze zekerheid kan gevonden worden, door hem in kleine misdrijven en overtredingen, te geven *twee* regters, welke het ter veroordeeling eens moeten zijn. In grootere misdrijven *vier* regters: in de *grootste* misdaden *zes* regters, welke alleen bij meerderheid veroordeelen.

Alvorens van de kanton-geregten af te stappen, moet nog worden opgemerkt:

vooreerst, dat van de vonnissen, in het hoogste ressort gewezen, beroep in cassatie moet vallen;

ten andere, dat het bestaande strafwetboek zoo moet worden gewijzigd of het toekomstige zoo ingerigt, dat de eerste gradatie van straf loopt tot een of twee maanden gevangenis, en de boeten tot twee, drie of vier honderd gulden, naar mate zulks raadzaam geoordeeld wordt. *(Vervolg morgen.)*

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 15 November. De nationale vergadering heeft zich in hare zitting van heden bezig gehouden met de beraadslaging over de kredieten toegestaan tot ondersteuning van vereenigingen van werklieden. De minister van koophandel en landbouw, de heer Flouret heeft bij die gelegenheid de meldenswaardige bekentenis afgelegd, dat hij niet veel verwachtte van deze vereenigingen, en dat, indien hij het ontwerp ondersteunde, zulks alleen geschiedde om eene proef te nemen en een einde te maken aan de kwestie.

— De heer Lamartine wordt te Parijs verwacht. Men wil dat hij zich alsdan tegen den 20 openlijk in alle dagbladen als kandidaat voor het presidentschap za opwerpen.

ENGELAND.

LONDEN, 15 Nov. Lord John Russell is ziek op zijn landgoed. Men verneemt uit bijna officieele bron dat de zoogenaamde onderhandelingen over den verkoop van het eiland Cuba aan de Vereenigde Staten een louter ver-

dichtsel zijn. Het geheel getal der cholera-gevallen in deze volkrijke stad en omstreken heeft bedragen 303, waarvan 157 gestorven, 65 hersteld en 81 nog onder behandeling zijn. In de provincien telt men 70 gevallen en 42 dooden; in Schotland 616 gevallen en 315 dooden, waarvan meer als de helft te Edinburg.

DUITSCHLAND.

KEULEN, 16 Nov. De staat van zaken te Berlijn is schier dezelfde gebleven. De vice-president Ploennis en twee secretarissen der nationale vergadering zijn door de militairen uit het schuttershuis verdreven geworden. De staat van beleg wordt scherper toegepast. Behalve dat er acht dagbladen geschorst zijn, is ook nog de krijgswet afgekondigd ten opzigte van hen, die de militairen tot pligtverzuim zoeken te verleiden. De burgerweer heeft ook nog bijna geene wapens ingeleverd.

— In Beijeren heeft de Koning alle ligchaams-kastijdingen ook bij de politie-straffen afgeschaft.

— In de stenden-vergadering te Buckeburg is het besluit genomen om de ambtenaren te ontslaan van hunnen diensteed, waardoor zij gehouden zijn alleenlijk het belang van den vorst en van het vorstelijk huis te behartigen, alles te doen wat dat bevorderen, alles te laten wat dat benadeelen kan, enz. Voorts heeft men besloten aan den vorst een bepaald jaarlijks inkomen toe te kennen, doch Zijne Hoogheid heeft gedreigd in dat geval met den Kroonprins het land te zullen verlaten. De stenden hebben echter betuigd dat deze verklaring hoegenaamd geen invloed zal uitoefenen op hunne te nemen besluiten.

— Te Karlsruhe baart zekere Wiljaba Frikel groo opzien met zijne voorgewende tooverkunst.

BERLIJN, Nov. De nationale vergadering heeft het ministerie Brandenburg, wegens poging tot geweldadige omverwerping der constitutie, beschuldigd van hoog verraad en den Staats-procureur Sethe gelast dienvolgens zijn pligt te doen.

— Men schrijft uit Posen dat men aldaar eerdaags een algemeenen strijd tusschen alle Polen en alle Duitschers te gemoet ziet.

ITALIE.

ROME 6 November. Een koerier uit Ferrara is hier aangekomen, met depêches voor den Minister Rossi, deze begaf zich onmiddelijk naar den H. Vader, de Ministerraad kwam bijeen en duurde vrij lang. Daarna vertrok de generaal Zucchi onmiddelijk per post naar Ferrara of Bologna, vergezeld van den afgevaardigde Gomba en den zoon des ministers Rossi.

— Een belangrijke finantieele maatregel, reeds lang in de pen, is thans verwezenlijkt. De geestelijkheid biedt aan het gouvernement eene vrijwillige gift van 4 millioen piasters (ruim 12 millioen guldens) aan, betaalbaar in vijftien jaarlijksche termijnen, t. w. tien van 300.000 en vijf van 200.000 piasters. De geestelijke goederen in den Kerkelijken Staat worden geschat op eene waarde van 100 millioen piasters.

— Het ministerie van Piemont is zegevierend te voorschijn getreden uit den tegen hetzelve gevoerden strijd. De kamer der afgevaardigden heeft de besluiten van haar committé verworpen, strekkende om te verklaren, dat het kabinet haar vertrouwen niet bezit.

— De *Concordia* meldt uit Venetie: Na de gevechten van Mestre en Fusina heeft de oostenrijksche generaal Welden zich beklaagd over het verbreken van den wapenstilstand, doch men heeft hem ten antwoord gegeven dat hij door het wegnemen van Venetiaansche barken daarvan het voorbeeld had gegeven. Overigens mogt hij de terug gevraagde gevangenen en kanonnen op het St. Marcusplein komen halen. De Sardinische admiraal Albini is ter bescherming van Venetie en ter opheffing der blokkade met 14 schepen aangekomen.

BELGIE.

BRUSSEL, 16 November. Bij koninklijk besluit is dezer dage Dr. Th. Schwann, prof. aan de universiteit van Leuven benoemd tot gewoon prof. in de geneeskunde aan de hoogeschool te Luik, met eene bezoldiging van 7600 francs.

— De *Patrie* van Brugge meldt het volgende: »Wij vernemen uit eene zekere bron, dat Z. H. ter vervulling van den vakanten bisschops-zetel te Brugge zijne keuze bepaaldelijk gevestigd heeft op den Eerw. heer Malou, prof. aan de katholijke universiteit te Leuven.

— Eergisteren heeft de abbé Duparloup in de St. Gudule kerk eene opwekking tot liefdadigheid uitgesproken ten voordeele van de vereeniging van den H. Vincentius a Paulo. De collecte na de preek heeft bijna 1800 fr. opgebragt.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 15 November.

BEVALLEN (10 Nov.): W. Kooij, geb. Leclercq, Z. — (14 Nov.): M. Wijnand, geb. Gerritz, Z.

OVERLEDEN (8 Nov.): J. A. Bunse, wed. H. Quint van de Sloot, 49 j. — (10 Nov.): C. A. G. Fraser, Z. 21 j. — (11 Nov.): J. Scholting, Jr. — E. G. Moijnts, wed. F. Kramp, 76 j. — (13 Nov.): H. A. Waller, Z. 2 j.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 17 November.

GRAANMARKT.

Tarwe en *Rogge* in een doen met weinig handel: 128 ℔ b. Pools. *f* 327, 28; 120 ℔ ger. o. dito *f* 275; 120 ℔ n. Vriess. *f* 180; 132 ℔ Kubanka *f* 268; 130 ℔ b. Pools. *f* 330, 335.

Rogge 118 ℔ Petersb. *f* 137; 123, 125 ℔ Gelders. *f* 150, 154.

Garst als voren; 114 ℔ Deens. *f* 155; 98 ℔ n. Oldam. Zomer *f* 108.

Haver zonder handel.

Boekweit prijshoudend; 118 ℔ Gelders. *f* 150.

Koolzaad. Holsteinsch 55½; Oostvriesch 52 £vl. Op 9 vaten Olie dadelijk 61; in April ek. 62½; Sept. en Oct. 60 £vl. *Lijnzaad* een doen; 107/8 ℔ Koningsb. *f* 220; 114 ℔ Memelsch *f* 260; 112/13 ℔ Libau *f* 235. *Raapolie* op 6/w. *f* 38; Vliegend *f* 37, 6⅝; primo Mei ek. *f* 36, ¼; Dec. 36, 5¾, 36. *Lijnolie* per 6/w. *f* 28½; Vliegend *f* 27½. *Hennepolie* per 6/w. *f* 35½. Vliegend *f* 34½.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

			16 NOV. 4½ u. gebl.	17 NOV. 4 u.			gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à	2½	pCt.	45	45⅛	à	45 7/16	45 7/16
Dito Dito	3	"	53½	53¾	"	54	54
Dito Dito op resc.	3	"			"		
Dito Dito	4	"	69 11/16	69⅝	"	70 5/16	70 5/16
O. I. Leening	4	"	68 11/16		"		
Amortis. Syndic.	3½	"	70	70	"		
Handel-Maatschappij	4½	"			"		
Haarlemmermeer	5	"			"		
Aand. Rijn-Spoorweg	4½	"	76	75¾	"		
Aand. Holl. S. M.		"			"		
BELGIE	4½	"			"		
Dito	2½	"	36 7/16		"		
Dito bij Rotschild	2½	"	36½	36⅝	"	36⅞	36⅞
SPANJE, L. bij Ard. van 85 £	5	"	9 1/16		"		
Dito Dito van 510 £	5	"	8⅞	8⅞	"	8 15/16	8 15/16
Dito bij Dito oub. st.	5	"		8 7/16	"		
Dito	3	"	24⅝	24⅝	"		
Dito Binnenl. à 6 m.	3	"	17⅜	17 7/16	"	17½	17½
Coupons Ardoins		"	5⅝	5 9/16	"		
Passive		"			"		
Deferred		"			"		
Fransche Uitgest.		"			"		
PORTUGAL, te Londen	3	"	22⅞	22¾	"		
Dito Dito	4	"	23⅞	23 13/16	"		
Dito Binnenl. à 1 Conto	5	"			"		
RUSL. Ob. H. 1798 en 1816	5	"	98¼	98¼	"		
Dito Dito 1828 en 1829	5	"	97⅞	98	"		
Ct. b. d. 1831 en 1833	5	"		88¼	"		
Dito bij Hope	4	"	77½		"		
Dito bij Stieglitz en C°.	4	"	77⅛	77¼	"		
Cert. te Hamburg	5	"			"		
Inschrijving in Assignat.	6	"			"		
Cert. van Dito	6	"	58⅜		"		
POLEN, Certific.	4	"			"		
Dito Aand. met Loten fl 300		*f*			"		
Dito Dito fl 500		"	120		"		
AMERIKA, Phil. Bank	6	pCt.			"		
Dito	5	"			"		
Dito Bank-Actiën					"		

Oostenrijk; Met. 5 pc. 68, ¾, ⅝; 2½ pc. 34½, 35, 25; Peru 6 pc. 21¾, 22, 21⅞.

Wisselkoers.

2/m. Parijs 56⅛; Zigt Parijs 56½; 2/m. Londen 11,95; Zigt Londen 12,—; 2/m. Hamburg 34⅞; Zigt Hamburg 35; 3/m. Lissabon 41¾; 3/m. Porto 41¾; 2/m. Petersburg 1,83

BUITENLANDSCHE EFFECTEN.

ANTWERPEN, 16 Nov. Belg. leen. 2½ pc. 38⅝; 5 pc. 77; 4½ pc. 72; Spanje Ard. 5 pc. 8⅞; Binnenl. 3 pc. 17½.

PARIJS, 15 Nov. Fr. 3 pc. 41,20; 4 pc. —; 5 pc. 63,80; 5 pc. N. 64,—; Schatk. —,—; Bank-Act. 1320,—; Belg. 1840, 5 pc. 76⅛; 1842, 5 pc. 76⅛; 4½ pc. 72; 2½ pc. —; Nap. 5 pc. —,—; Spanje 3 pc. Binnenl. 18⅛; 5 pc. Buitenl. 23⅛; 5 pc. Act. Rente —; Piem. leen. —,—; Passive —; Rom. leen. 62⅛.

MADRID, 9 Nov. Act. Sch. 3 pc. 18⅝; id. 5 pc. 9¼; Uitgest. Sch. 3⅝; Coupons 5¼; Pass. Buit. Sch. —.

LONDEN, 15 Nov. Cons. op tijd 86⅛ a 86⅝; Braz. 72½ a 73½; 1829/39 72½ a 73½; Ecuador 1⅞ a 2; Ven. 14 a 16; Uitg. 4 a 5; Gren. 12½ a 13; Uitg 2 a 2½; Denem. 3 pc. 62½ a 63½; Holl. 2½ pc. 45½ a 45⅞; id. 4 pc. 69½ a 70; Mexico 21¼ a 21½; Peru 35 a 37; Port. 4 pc. 23½ a 24½; 3 pc. 22 a 23; 5 pc. — a —; Rusl. 1822, 5 pc. 99½ a 100½; Spanje 5 pc. 11¼ a 11⅝; id. 3 pc. 23½ a 23⅞; id. Passive 2⅞ a 3.

WEENEN, 13 Nov. Met. 5 pc. 78⅝; id. 3 pc. 64; 2½ pc. 41; Bank-Act. 1085—90; Loten fl. 250, 89; id. fl. 500, 130.

BERLIJN, 15 Nov. Schuldbr. 3½ pc. 74⅝; Loten 91¼, Rusl. bij Stiegl. 4 pc. 81; Pools. 4 pc. 65⅛; Loten fl. 200, 89¾; id. fl. 300, 94½; id. fl. 500, 66½.

HAMBURG, 14 Nov. Rusl. Engels. leening 96⅛; Cert. bij Stiegl. 4 pc. 77⅝; Spanje, Ard. 5 pc. 8⅛; id. Binnenl. 3 pc. 16⅝.

FRANCFORT, 15 Nov. Met. 5 pc. 67⅝; 2½ pc. 35½; Bank-Actien 1105; Darmst. Lot. fl. 50, 59⅛; id. fl. 25, 20⅝; Badensche Lot. fl. 50, 44⅛; id. fl. 35, 25⅛, Nassaus. fl. 25, 20½, Holl. 2½ pc. 44⅛; W. S. 4 pc. 69½; Sijudic. 3½ pc. 69.

PUBLIEKE VERKOOPING VAN HUIZEN IN HET O. Z. HEEREN-LOGEMENT,

Op Maandag 20 November, 's avonds ten vijf ure.

No. 1. Een Huis, Tuin en Erve, Amstel, No. 6441.

2. Een Huis en Erve (*Kruideniers-Affaire*), Utrechtsche Straat, No. 5868.

3. Een Huis, Tuin en Erve, Prinsengracht, No. 4905.

ADVERTENTIEN.

Getrouwd: A. J. BAPTIST en C. H. RAAIJMAKERS.

EINDHOVEN, 15 November 1848.

Eenige kennisgeving. (1048)

(1027) Op Dingsdag den 5den December e. k. des avonds ten 6 ure, zal de te *Opdam* residerende Notaris J. J. HAARSELHORST, in de Herberg de witte Valk, te *Hoogwoud*, in publieke veiling aanbieden te verkoopen:

Eene Kapitale **HUISMANSWONING**, staande aan den Straatweg te *Hoogwoud*, met diverse Perceelen best WEI- en BOUWLAND, te zamen groot 17 bunders, 46 roeden, 90 ellen.

NB. De helft der kooppenning zal tegen behoorlijke interest op de goederen gevestigd kunnen blijven.

Een Kerk-Orgel,

zoo goed als nieuw, zijnde een 8 voets werk, Engelsch Tinnen Front Twee klavieren; aanhangend pedaal en 18 stemmen: — wordt voor eenen zeer modieken prijs te koop aangeboden: — hetzelve in volkomenheid aan de Fabriek van den ondergeteekende bespeelbaar gesteld zijnde, kan dagelijks worden bezigtigd.

D. IJPMA,

(1040) Orgelmaker, te Alkmaar.

(1045) Bij H. A. ZWEERS, Kalverstraat, tusschen de Osjessluis en Olieslagerssteeg, N°. 168, te *Amsterdam*, zijn te verkrijgen en door alle Boekhandelaren te ontbieden:

VERZAMELING VAN GEZANGEN

OP ALLE HOOGTIJDEN DES JAARS,

voor den **ADVENT, KERSTIJD, PAASCHEN** en **PINKSTER-FEEST**, enz. enz.

a. Op de Zangnoten (gebonden) . . . . *f* 1.—

b. Zonder noten . . . . . *f* 0.—

c. De Orgelpartij . . . . . *f* 1.—

☞ Deze geestelijke liederen worden alom in de R. K. Kerken door het geheele jaar en bijzonder gedurende den H. Kerstijd na de H. Mis en Vespers gezongen.

DE AMSTERDAMSCHE OF KEULSCHE MISSEN.

1°. partij *f* 1.50. 2°. *f* 1.50. Orgelpartij *f* 1.50.

Heeft mede voorhanden:

DE (zoogenaamde) **LEUVENSCHE MISSEN.** (auctore P. J. BILLE.)

1°. partij *f* 3.25. 2°. partij *f* 3.25.

GRADUALE en **ANTIPHONARIUM**, groot en klein formaat, en belast hij zich met het leveren van alle R. K. Kerkmuzijk alhier en buiten 's lands uitgegeven.

(1043) Bij Gebroeders VERHOEVEN, Boekhandelaars te 's Bosch, wordt heden aan Heeren Inteekenaren verzonden:

Het 4e en laatste deel van

J. B. SCARAMELLI S.J.

DIRECTORIUM ASCETICUM,

sive norma dirigendi animas ad perfectionem christianam per vias gratiae ordinarias, in *quatuor* tractatus divis.

Benevens:

MYSTICA THEOLOGICA,

Doct. Seraph[i]. S[ti]. BONAVENTURAE.

De prijs dezer beide Werken is *bij Inteekening* bepaald op *f* 5.25 en worden ingevolge vroegere aankondiging, na primo Januarij e. k. niet minder dan ad *f* 6.00 afgeleverd.

Nog is bij dezelfde Boekhandelaars, alsmede bij den Uitgever dezer Courant voorhanden:

METHODE POUR LA DIRECTION DES AMES dans le tribunal de la pénitence, par un Directeur de Séminaire, 2 vol. 12°. . . . *f* 1.90

QUESTIONS PRATIQUES et de Direction sur le Sacrement de pénitence, développées et expliquées par des faits historiques et d'anecdotes, par l'abbé VERNOT, vol. in 12°. de 396 pages . . . *f* 1.70

EXAMENS DE CONSCIENCE développés par le même, vol. in 12°. de 396 pages . . . *f* 1.70

Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.